

2014

Ecologische quickscan

Herontwikkelingslocatie Sint Annaparochie

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan Herontwikkelingslocatie Sint Annaparochie

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, 04 november 2014

In opdracht van:

Rho adviseurs voor leefruimte

Contactpersoon:

Dhr. E. Venema

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk:

Mw. J. Arisz

Rapportage:

Mw. J. Arisz

Autorisatie:

Mw. W. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ligging en karakteristiek	1
1.3	Opzet	4
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	5
2.1	Natuurbeschermingswet.....	5
2.2	Ecologische hoofdstructuur.....	5
2.3	Flora- faunawet	5
3.	RESULTATEN VELDBEZOEK.....	6
3.1	Flora.....	6
3.2	Vogels	6
3.2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	6
3.2.2	Overige broedvogels.....	8
3.3	Zoogdieren	9
3.3.1	Vleermuizen	9
3.3.2	Steenmarter	12
3.3.3	Overige zoogdiersoorten	12
3.4	Amfibieën, reptielen en vissen	13
3.4.1	Amfibieën	13
3.4.2	Reptielen.....	13
3.4.3	Vissen.....	13
3.5	Ongewervelden	13
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	14
4.1	Overzicht beschermde soorten	14
4.2	Conclusies en aanbevelingen.....	14
4.3	Overzicht vervolgstappen.....	16
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	17
BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET.....		18
	Algemene zorgplicht.....	18
	Verbodsbepalingen	18
	Omgaan met beschermde soorten.....	18
	Vogels	19
	Zorgvuldig handelen.....	19

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In Sint Annaparochie is herontwikkeling voorzien. Hiertoe worden een bestaande school voor voortgezet onderwijs en enkele woningen gesloopt. Tevens wordt een deel van de aanwezige bomen gekapt. Figuur 1 geeft de ligging van het plangebied weer.

Aangezien de beoogde werkzaamheden een ruimtelijke ingreep betreffen, is een toetsing aan de Flora- en faunawet een vereiste. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn via een korte ecologische beoordeling, een quickscan, getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet. In deze rapportage wordt verslag gedaan van de resultaten van deze beoordeling, waarbij adviezen zijn geformuleerd hoe te handelen conform de bepalingen in de Flora- en faunawet.

Figuur 1. Huidige situatie van het plangebied (bron: Bingmaps).

1.2 Ligging en karakteristiek

Het plangebied bestaat uit het terrein tussen de Steven Huygenstraat, de Beuckelaerstraat, de De Kempenaerstraat en de Van Loonstraat. De woning aan De Kempenaerstraat 19 valt buiten het plangebied en blijft behouden. Binnen het plangebied bevindt zich bebouwing, bomen en groen. De bebouwing bestaat uit een school voor voortgezet onderwijs en meerdere woningen.

De school bestaat uit geschakelde blokken rondom een binnentuin, uit verschillende bouwjaren. De blokken verschillen in constructie van elkaar, sommige kennen alleen een begane grond, het centrale gebouw heeft meerdere bouwlagen. Geen van de blokken heeft een

dak met dakpannen, alle daken zijn (vrijwel) plat. De figuren 2 tot en met 4 geven een impressie van de verschillende delen van de school.

De woningen bestaan uit twee blokken rijtjeshuizen en een blok twee-onder-één-kap-woningen aan De Kempenaerstraat. De rijtjeshuizen betreffen oudere woningen met stootvoegen en een schuin dak met dakpannen. Van deze woningen stonden tijdens het veldbezoek meerdere woningen leeg. Beide twee-onder-één-kap-woningen zijn nieuwer. Figuur 5 geeft een impressie van de rijtjeshuizen.

Langs De Kempenaerstraat staan meerdere goed ontwikkelde paardenkastanjes. Op het terrein van de school staan meerdere loofbomen en een enkele naaldboom. In de tuinen van de woningen is ook opgaand groen aanwezig.

Figuur 2. Impressie van het centrale hoofgebouw van de school voor voortgezet onderwijs.

Figuur 3. Impressie van een nieuwer blok, bestaande uit twee bouwlagen.

Figuur 4. Impressie van een nieuwer blok, bestaande uit laagbouw.

Figuur 5. Impressie van de oudere rijtjeshuizen aan De Kempenaerstraat.

1.3 Opzet

In opdracht van Rho adviseurs voor leefruimte is door Bureau FaunaX, op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht, een beschouwing opgesteld over de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten en habitats binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Op 23 oktober 2014 is deze ecologische beoordeling in de vorm van een quickscan uitgevoerd. Daarbij is onderzocht of zich binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden beschermde plant- of diersoorten bevinden of hiervoor geschikte biotopen of habitats aanwezig zijn. Het onderzoek is uitgevoerd door het gehele terrein visueel te inspecteren op geschikte habitats voor of aanwijzingen van beschermde soorten.

Deze ecologische beoordeling geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een Natura 2000-gebied. De werkzaamheden hebben daarom geen negatieve effecten op Natura-2000 gebieden of aanwezen soorten of habitattypen. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is derhalve niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen de EHS. Toetsing aan de EHS is derhalve niet aan de orde.

2.3 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet beschermt in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen op de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten op tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die op tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. Voor meer informatie zie de bijlage I bij dit document.

3. RESULTATEN VELDBEZOEK

3.1 Flora

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aanwezig.

Op de bebouwing zijn geen muurvarens aanwezig. De groenelementen bestaan uit borders die intensief worden onderhouden. Tevens bestaat een deel uit gazon. Aanwezige kruiden betreffen enkele algemene soorten als madelief en paardenbloem. Verder zijn aangeplante heesters en cultivars aanwezig. Voor de school staan enkele gegroepeerde exemplaren van ijzerhard. De aanwezige habitat binnen het plangebied is ongeschikt voor beschermde flora.

3.2 Vogels

3.2.1 *Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen*

Huismus is tijdens het onderzoek waargenomen in de dakranden van de rijtjeshuizen (voorbeeld figuur 6). Bewoners bevestigen de aanwezigheid van broedparen van huismus in deze woningen. Op basis van een verkennend veldbezoek (buiten het broedseizoen) kan het aantal aanwezige broedparen echter niet worden bepaald. Beide twee-onder-één-kapwoningen zijn voorzien van vogelschroot, hier zijn geen broedparen van huismus te verwachten.

De dakconstructies van de rijtjeshuizen zijn geschikt voor de gebouwbewonende gierzwaluw. De daken van deze huizen zijn lokaal toegankelijk voor de soort door opgewipte en/of beschadigde dakpannen (voorbeeld figuur 7). Binnen het plangebied kunnen hierdoor potentieel nestplaatsen van gierzwaluw voorkomen.

In twee kastanjes aan De Kempenaerstraat waren nesten van ekster aanwezig (figuur 8). Eén hiervan leek in ieder geval in gebruik te zijn door de soort, hier waren namelijk eksters aanwezig. Ekster is opgenomen in categorie vijf van de lijst met jaarrond beschermde soorten. Bij de woning aan De Kempenaerstraat 31 waren (restanten van) meerdere nesten van de huiszwaluw aanwezig onder de witte daklijst aan de kopgevel. Huiszwaluw was tijdens het veldbezoek niet in de broedgebieden aanwezig en is opgenomen in categorie vijf van de lijst met jaarrond beschermde soorten.

Op het binnenterrein van de school is een nestkast aanwezig, welke met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid wordt gebruikt door koolmees. Naast koolmees is tijdens het veldbezoek ook pimpelmees aangetroffen. Deze zou de aanwezige kastanjes langs De Kempenaerstraat kunnen benutten als nestplaats of een van de overige aanwezige nestkasten in het plangebied. Beide mezensoorten zijn opgenomen in categorie vijf van de lijst met beschermde soorten.

Bewoners meldden dat zij in het verleden uilen hebben horen roepen. Het zou hierbij gaan om jonge vogels, die eerst gebonden waren aan één locatie en later verspreid werden waargenomen. Omdat geen speciale uilenkasten aanwezig zijn en het bebouwd gebied betreft, gaat het hierbij zeer waarschijnlijk om ransuil. Van ransuil is bekend dat zij (oude) ekster- of kraaiennesten kunnen gebruiken als nestplaats. Eksternesten zijn aanwezig binnen het plangebied. Een nestplaats van ransuil is derhalve niet uit te sluiten. Ransuil is opgenomen in categorie 4 van de lijst met jaarrond beschermde soorten.

De daken bieden zeer waarschijnlijk onvoldoende toegangsruimte voor de spreeuw.

Figuur 6. Eén van de aanwezige huismussen binnen het plangebied tijdens het veldbezoek.

Figuur 7. Lokaal zijn dakpannen opgewipt of beschadigd, waardoor gierzwaluw toegang heeft tot de daken van de rijtjeswoningen.

Figuur 8. Eén van beide eksternesten binnen het plangebied, in een kastanje aan De Kempenerstraat.

3.2.2 Overige broedvogels

Binnen het plangebied zijn meerdere (oude) nesten van broedvogels aangetroffen. Nesten zijn zowel in groen (voorbeeld figuur 9) als tegen de school aan (figuur 10) aangetroffen. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende potentiële broedvogels aangetroffen; kauw, Turkse tortel, merel en roodborst. Door het gehele plangebied kunnen broedvogels worden verwacht.

Figuur 9. Oud nest (van vermoedelijk een duif) in een van de kastanjes langs De Kempenerstraat.

Figuur 10. Nest van Turkse tortel op een lamp aan de gevel van het schoolgebouw.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

Het plangebied is potentieel geschikt voor zowel gebouw- als boombewonende vleermuissoorten (alle soorten Ff-wet tabel 3).

De oudere rijtjeshuizen beschikken over een open luchtspouw met ongeveer 5 cm ruimte erin, in de spouw is hiermee voldoende ruimte aanwezig voor gebouwbewonende vleermuissoorten. De spouw kan lokaal worden bereikt via aanwezige open stootvoegen aan de achterzijde van sommige woningen (voorbeeld figuur 11), bij niet alle woningen zijn deze voegen open dan wel aanwezig. Daarnaast zou de luchtspouw mogelijk bereikt kunnen worden via de dakconstructie, in geval de spouw niet van boven is afgesloten. De dakconstructie van de woningen kan door vleermuizen bereikt worden via beschadigde of opgewipte dakpannen (zie figuur 7), maar ook omdat aan de kopgevels lokaal beschadigingen in de aansluiting tussen dak en muurdelen aanwezig zijn (voorbeeld figuur 12).

Van de school zijn diverse blokken potentieel geschikt voor vleermuizen. Het centrale gebouw kent lokaal ruimte tussen de geribbelde stenen onderlangs de dakconstructie, deels veroorzaakt door beschadigingen in het voegwerk (figuur 13). Aan de voorzijde vlogen hier bij één locatie wespen in en uit. Het is hierdoor niet uit te sluiten dat er voldoende ruimte is voor de kleinere vleermuissoorten om muurdelen of de delen van de dakconstructie te bereiken. Alle overige blokken kennen spouwmuren met isolatie, maar hiertussen is bij sommige blokken toch 3 cm ruimte beschikbaar. Hiermee is niet uit te sluiten dat deze geschikt zijn voor vleermuizen. Van de gebruikte zonwering is bekend dat hierin verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig kunnen zijn. Tot slot bevinden zich beschadigingen in de dakconstructie van de gymzalen (figuur 14) en het centrale gebouw aan de zijde van de Beuckelaerstraat. Er kan niet worden uitgesloten dat hierdoor holle ruimtes in de dakconstructies zijn ontstaan die geschikt zijn voor vleermuizen.

Meerdere kastanjes aan De Kempenaerstraat hebben holtes. Enkele van deze holtes zijn potentieel geschikt als verblijfplaats van boombewonende vleermuissoorten (figuur 15). Waarschijnlijk betreft het kleinere holtes, maar de geschiktheid van sommige holtes voor de verschillende typen verblijfplaatsen kan tijdens een verkennend veldbezoek niet volledig worden onderzocht. Op het terrein van de school staat binnen het hekwerk één boom welke potentieel geschikt zou kunnen zijn voor vleermuizen (Van Loonstraat). Buiten het hekwerk, ook aan de Van Loonstraat staat ook een boom met holte, deze is echter ongeschikt voor vleermuizen.

Figuur 11. Bij sommige woningen is een rij open stoevoegen aanwezig boven de keukendeur.

Figuur 12. Bij sommige huizen zijn er op de overgang van gevel naar dak beschadigingen aanwezig, waardoor vleermuizen toegang hebben tot de daken en mogelijk ook de spouwmuur.

Figuur 13. De geribbelde stenen onderlangs het dak van het centrale gebouw hebben lokaal beschadigingen, waardoor kleinere vlermuizen mogelijk toegang hebben tot de muurdelen of delen van de dakconstructie.

Figuur 14. Beschadigingen aan de dakconstructie van de gymzaal.

Figuur 15. Eén van de kastanjes langs De Kempenaerstraat met potentieel voor vleermuizen geschikte holten.

3.3.2 *Steenmarter*

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied geen sporen van steenmarter aangetroffen, vaste rust- en verblijfplaatsen van steenmarter (Ff-wet tabel 2) zijn daarom momenteel niet waarschijnlijk. In het plangebied stonden tijdens het veldbezoek meerdere woningen leeg. Bij verdere leegstand en mogelijk verval, neemt de kans op vestiging binnen het plangebied in potentie toe. Zo waren bij leegstaande woningen een voormalig kattenluikje enkel geblokkeerd door een ervoor geplaatst tegel en stond er een raam op de benedenverdieping open. Onder de school was ook een ruimte aanwezig (figuur 16), welke in potentie gebruik zou kunnen worden als verblijfplaats voor steenmarter.

3.3.3 *Overige zoogdiersoorten*

Andere zwaarder beschermde zoogdiersoorten (tabel 2 en hoger), dan vleermuizen en steenmarter, kunnen binnen het plangebied worden uitgesloten. Het plangebied ligt geheel binnen de bebouwde kom. De bebouwde kom en de heersende verstoring door jeugd en bewoning vormt voor de meeste zwaarder beschermde zoogdiersoorten ongeschikte habitat. Het plangebied zou wel kunnen worden gebruikt door enkele licht beschermde zoogdiersoorten (Ff-wet tabel 1), zoals egel, huis- en bosspitsmuis.

Figuur 16. Ruimte geschikt voor bijvoorbeeld steenmarter onder een van de blokken van de school.

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

3.4.1 Amfibieën

Binnen het plangebied ontbreken poelen of watergangen. Enkel zouden enkele tuinvijvers aanwezig kunnen zijn. Binnen of in de directe nabijheid van het plangebied ontbreekt geschikte habitat voor zwaarder beschermde amfibieën (tabel 2 en hoger). Voorkomen van deze soorten kan daardoor worden uitgesloten. Tuinvijvers en omringend groen kunnen eventueel wel benut worden als leefgebied door bruine kikker en in mindere mate gewone pad en meerkikker. Voorkomen van deze soorten is daarom niet uit te sluiten. In alle gevallen betreft dit soorten opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet.

3.4.2 Reptielen

Het plangebied ligt ver buiten het bekende verspreidingsgebied van de meeste Nederlandse reptielen en voor alle reptielen vormt de aanwezige habitat van bebouwing ongeschikt leefgebied. Voorkomen van beschermde reptielen kan hierdoor worden uitgesloten.

3.4.3 Vissen

Binnen het plangebied is geen open water aanwezig, anders dan mogelijke tuinvijvers. Habitat voor beschermde vissoorten is hierdoor niet aanwezig binnen het plangebied.

3.5 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht binnen het plangebied. Binnen het plangebied komen geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikte habitat voor beschermde libellen, kevers, of voor aquatische soorten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; Licht beschermd, T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; Zwaar beschermd.

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T 1	T 2	T 3	Cat. vogellijst
Vogels	Gierzwaluw		x			x	2
	Huismus	x				x	2
	Ransuil		x			x	4
	Huiszwaluw	x				x	5
	Ekster	x				x	5
	Koolmees	x				x	5
	Pimpelmees			x			x
Broedvogels in algemene zin	x		x			x	nvt
Zoogdieren	Gebouwbewonende vleermuissoorten		x			x	
	Boombewonende vleermuissoorten		x			x	
	Algemene muizensoorten		x	x			
	Egel		x	x			
Amfibieën	Algemene amfibieën		x	x			

4.2 Conclusies en aanbevelingen

- *Gierzwaluw en huismus*

Binnen het plangebied zijn in de rijtjeshuizen nestplaatsen van de huismus aanwezig. Met de beoogde sloop van deze woningen verdwijnen aanwezige nestplaatsen van de huismus. Deze soort is binnen de Ff-wet opgenomen in de lijst van vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, in categorie 2. Op basis van een verkennend veldbezoek (buiten het broedseizoen) kan het exacte aantal nestplaatsen van de soort niet worden bepaald. Hiertoe dient nader onderzoek tijdens de broedtijd plaats te vinden, globaal de periode april - juli. Nestplaatsen in de school of de twee-onder-één-kap-woningen kunnen worden uitgesloten.

De oudere rijtjeshuizen binnen het plangebied zijn geschikt voor gierzwaluw. Met de beoogde sloop van deze woningen zouden eventuele nestplaatsen verdwijnen. Gierzwaluw is binnen de Ff-wet opgenomen in de lijst van vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, in categorie 2. De aan- dan wel afwezigheid van nestplaatsen van de soort dient daarom te worden bepaald door middel van nader onderzoek tijdens de broedperiode, globaal in de periode mei - juli. Nestplaatsen in de school of de twee-onder-één-kap-woningen kunnen worden uitgesloten.

- *Ransuil*

Een nestplaats van de ransuil binnen het plangebied is niet uit te sluiten, omdat meerdere eksterne nesten aanwezig zijn en bewoners uilen meldden. Potentiële nestplaatsen bevinden zich in de kastanjes aan De Kempenaerstraat en eventueel in de naaldboom langs het hek tussen school en woningen (naast de gymzaal). Met de kap van deze bomen zou een eventuele nestplaats verdwijnen. Met de beoogde herontwikkeling treedt bovendien verstoring op. Hierdoor is nader onderzoek naar de eventuele aanwezigheid van een nestplaats noodzakelijk. Dit onderzoek dient te worden uitgevoerd tijdens het broedseizoen van de ransuil, globaal in de periode eind februari – april.

- *Huiswaluw, ekster, kool- en pimpelmees*

Aan de kopgevel van De Kempenaerstraat 31 zijn één of meer nestplaatsen van de huiswaluw aanwezig. Huiswaluw is opgenomen in categorie 5 van de lijst met jaarrond beschermde soorten. Nestplaatsen van deze soorten zijn onder bepaalde omstandigheden jaarrond beschermd. Omdat in het plangebied sprake is van één tot enkele nestplaatsen en geen grotere kolonie, is er geen sprake van effecten op de populatie of verspreiding van de soort. Er zijn dan ook geen factoren die deze nestplaats(en) jaarrond beschermd maken. Wel geven wij graag vrijblijvend de aanbeveling mee nieuwe of omringende bebouwing (opnieuw) geschikt te maken voor huiswaluw. Dit kan door het plaatsen van kunstmatige nestkommen of het toepassen van witte houten daklijsten.

Binnen het plangebied bevinden zich twee nesten van ekster, waarvan er één zeker in gebruik is door de soort. Ekster is opgenomen in categorie 5 van de lijst met jaarrond beschermde soorten. Voor ekster zijn in omringende straten voldoende hoge bomen aanwezig voor alternatieve nestplaatsen van de soort. In relatie tot de nesten dient echter wel de hierboven genoemde eventuele aanwezigheid van ransuil in acht te worden genomen.

Binnen het plangebied, in de binnentuin van de school, bevindt zich met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid een nestplaats van koolmees in een nestkast. Tevens kunnen nestplaatsen van pimpelmees aanwezig zijn in overige nestkasten of de kastanjes. Beide soorten zijn opgenomen in categorie 5 van de lijst met jaarrond beschermde soorten. Nestplaatsen van deze soorten zijn onder bepaalde omstandigheden jaarrond beschermd. Omdat in het plangebied sprake is van één tot enkele nestplaatsen van beide soorten en de soort naar verwachting breder voorkomt in St Annaparochie, is er geen sprake van effecten op de populatie of verspreiding van de soorten. Er zijn dan ook geen factoren die deze nestplaatsen jaarrond beschermd maken. Wel geven wij graag vrijblijvend de aanbeveling mee de nestgelegenheid op peil te houden door het plaatsen van enkele nestkasten binnen de nieuwe inrichting van het gebied of in de omgeving van het plangebied.

- *Broedvogels in algemene zin*

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan verstoring grotendeels voorkomen worden. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat erom of er een broedgeval is. Van bijvoorbeeld houtduif is bekend dat zij tot september tot broeden kunnen komen. Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en voorkomen wordt dat zich op het werkterrein broedvogels vestigen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken.

In het plangebied kunnen verschillende soorten broedvogels worden verwacht, zowel in de groenstructuren als tegen/in bebouwing. De werkzaamheden dienen derhalve buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd, anders is ecologische begeleiding bij deze werkzaamheden noodzakelijk.

- *Vleermuizen*

Binnen het plangebied kunnen verblijfplaatsen van zowel gebouwbewonende als boombewonende vleermuissoorten voorkomen. De oudere rijtjeshuizen zijn geschikt als jaarrond verblijfplaats voor vleermuizen. Voor de school zijn verblijfplaatsen van vleermuizen niet uit te sluiten.

Langs De Kempenaerstraat en op het schoolterrein zijn bomen aanwezig die potentieel geschikt zijn voor boombewonende vleermuizen. Of deze holtes geschikt zijn voor jaarrond bewoning kon niet met zekerheid worden vastgesteld. Aangezien de woningen in elk geval jaarrond geschikt zijn, is het bepalen van de grootte van deze holten voor dit project ook niet relevant.

Met de beoogde werkzaamheden zouden eventuele verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen. Alle vleermuissoorten zijn zwaar beschermd (Ff-wet tabel 3). De aan- dan wel afwezigheid van verblijfplaatsen van zowel gebouw- als boombewonende vleermuizen dient te worden bepaald door een jaarrond nader onderzoek tijdens de actieve periode van vleermuizen (mei - september). Voor de juridische houdbaarheid van het vleermuisonderzoek, wordt het onderzoek uitgevoerd conform de laatste versie van het Vleermuisprotocol (27-03-2013), opgesteld door de GaN, het NGB en de Zoogdiervereniging.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Binnen het plangebied worden enkele licht beschermde soorten verwacht. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I in deze rapportage) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden vegetatie af te maaien zodat dekking voor kleine zoogdieren en amfibieën verdwijnt en zij zo bewogen worden ergens anders hun heil te zoeken.

4.3 Overzicht vervolgstappen

- **Gierzwaluw:** Nader onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van nestplaatsen tijdens het broedseizoen (in de periode mei - juli).
- **Huismus:** Nader onderzoek naar het aantal nestplaatsen binnen het plangebied tijdens het broedseizoen (in de periode april - juli).
- **Ransuil:** nader onderzoek naar de aan- dan wel afwezigheid van een nestplaats tijdens het broedseizoen (in de periode eind februari - april)
- **Broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (ongeveer half maart - half juli), anders inschakelen ecologische begeleiding.
- **Vleermuizen:** Nader onderzoek naar eventuele verblijfplaatsen van gebouw- en boombewonende soorten volgens Vleermuisprotocol (mei - september).
- **Licht beschermde soorten:** naleven zorgplicht.
- Vrijblijvende **aanbeveling huiszwaluw, kool- en pimpelmees:** plaatsen nestkasten, nestkommen en/of toepassen witte houten daklijsten.

5. BRONNEN EN LITERATUUR

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.rvo.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

BIJLAGE I. DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet is van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrictlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht

moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreft de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt

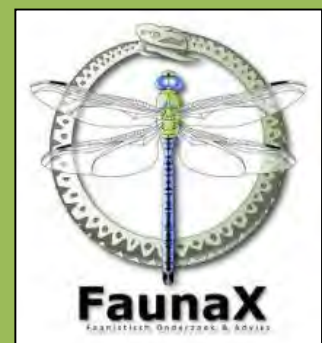
gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.

2015

Ecologisch onderzoek

Vleermuizen en vogels

Sloop school en woningen st. Annaparochie

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B

8401 BL Gorredijk

0513-435024

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologisch onderzoek

Vleermuizen en vogels

Sloop school en woningen St. Annaparochie

*Inventarisatie van vleermuizen en vogels in het kader van de
Flora- en faunawet*

Gorredijk, 2 november 2015

In opdracht van:

RHO adviseurs voor leefruimte

Contactpersoon:

Dhr. Th. de Jong & mevr. T. Rodenhuis

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk:

Mevr. ir. J. Arisz, dhr. E. Visser, dhr. R. Hiemstra, dhr. ing. K. Hoekstra

Rapportage:

Mw. ing. T. Wiersma

Autorisatie:

Mw. ing. W. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2015). Ecologisch onderzoek sloop school en woningen St. Annaparochie. Rapport 14135,
Bureau FaunaX, Gorredijk.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ligging en karakteristiek van het plangebied.....	1
1.3	Ecologische wet- en regelgeving	3
1.3.1	Natuurbeschermingswet.....	3
1.3.2	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	3
1.3.3	Flora- faunawet	3
2.	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	4
2.1	Algemeen.....	4
2.2	Vleermuizen	4
2.3	Huismussen.....	5
2.4	Gierzwaluwen.....	5
2.5	Ransuilen.....	5
3.	ONDERZOEKSRESULTATEN.....	6
3.1	Zoogdieren	6
3.1.1	Vleermuizen	6
3.1.1	Steenmarter	7
3.1.2	Overige zoogdiersoorten	7
3.2	Vogels	7
3.2.1	Huismussen	7
3.2.2	Gierzwaluwen.....	8
3.2.3	Overige broedvogels.....	8
3.3	Amfibieën, reptielen en vissen	8
3.3.1	Amfibieën	8
3.3.2	Reptielen.....	8
3.3.3	Vissen.....	9
3.4	Ongewervelden	9
4.	OVERZICHT EN EFFECTBESPREKING	10
4.1	Overzicht beschermde soorten	10
4.2	Gevolgen en mitigerende maatregelen	10
4.2.1	Vleermuizen	10
4.2.2	Huismussen	11
4.2.3	Algemeen voorkomende broedvogels	11
4.2.4	Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht	11
4.3	Overzicht vervolgstappen.....	12
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	13

BIJLAGE I VERSPREIDINGSKAARTEN.....	1
BIJLAGE II DE FLORA- EN FAUNAWET	2
Algemene zorgplicht.....	2
Verbodsbepalingen	2
Omgaan met beschermde soorten.....	2
Vogels	3
Zorgvuldig handelen.....	3

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Gemeente Het Bildt is voornemens het gebied rond de middelbare school “Ulbe van Houten” te herontwikkelen. Hiervoor wordt de school zelf en enkele woningen ernaast, gesloopt. Ook wordt een deel van de bomen in het plangebied gerooid. Op de vrijgekomen plek is nieuwbouw voorzien.

Omdat het om een ruimtelijk ingreep gaat, is een toetsing aan de flora- en faunawet nodig. In opdracht van Rho adviseurs voor de leefruimte is door Bureau FaunaX op 23 oktober 2014 een ecologische quickscan uitgevoerd waarbij is onderzocht of er zich binnen de invloedssfeer van het project beschermde soorten of beschermd leefgebied bevindt. Uit deze quickscan kwam naar voren dat er aanvullend onderzoek naar ransuilen, vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen nodig was. Deze onderzoeken zijn in 2015 uitgevoerd door Bureau FaunaX. Dit rapport geeft hiervan de resultaten weer.

1.2 Ligging en karakteristiek van het plangebied

Het plangebied bestaat uit het gebied tussen de Steven Huygenstraat, de Beuckelaerstraat, de Kempenaerstraat en de Van Loonstraat. Binnen het plangebied bevindt zich bebouwing, bomen en opgaand groen. De bebouwing bestaat uit een school voor voortgezet onderwijs en een aantal rijtjeswoningen. De woning aan De Kempenaerstraat 19 valt buiten het plangebied en blijft behouden (zie figuur 1.1).

Figuur 1.1 Huidige situatie van het plangebied (bron: Bingmaps).

De school bestaat uit geschakelde blokken rond een binnentuin. De blokken verschillen in constructie van elkaar. Een aantal aangebouwde blokken is enkellaags en het centrale gebouw heeft meerdere bouwlagen. Geen van de blokken heeft een dak met dakpannen, alle daken zijn (vrijwel) plat en bekleed met dakleer (zie figuur 1.2).

De woningen bestaan uit twee blokken met rijtjeswoningen en één blok twee-onder-één-kapwoningen aan De Kempenerstraat. De rijtjeshuizen betreffen oudere woningen uit de jaren '50 met spouwmuren, open stootvoegen en een schuin dak met dakpannen. Van deze woningen stonden tijdens het veldbezoek meerdere woningen leeg. De beide twee-onder-één-kapwoningen zijn in recentere tijd gebouwd (zie figuur 1.3).

Verder staan er langs de Kempenerstraat meerdere goed ontwikkelde paardenkastanjes. Op het terrein van de school staan meerdere loofbomen en een enkele naaldboom, en ook in de tuinen van de woningen is opgaand groen aanwezig.

Figuur 1.2 Impressie van het schoolgebouw.

Figuur 1.3 Indruk van de rijtjeswoningen en paardenkastanjes in het plangebied.

1.3 Ecologische wet- en regelgeving

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet.

1.3.1 *Natuurbeschermingswet*

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Het plangebied ligt niet in de nabijheid van een Natura 2000-gebied. Negatieve effecten op doelsoorten en habitattypen kunnen daarom op voorhand worden uitgesloten. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is om die reden niet aan de orde.

1.3.2 *Natuurnetwerk Nederland (NNN)*

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) is onderdeel van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Het plangebied ligt niet binnen het NNN. Toetsing aan het NNN is daarom niet aan de orde.

1.3.3 *Flora- faunawet*

De Flora- en faunawet beschermt in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen op de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten in tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die in tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. Voor meer informatie zie de bijlage I bij dit document.

2. ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 Algemeen

Bij de planning van het veldwerk is rekening gehouden met de optimale periode waarin verschillende soortgroepen geïnventariseerd kunnen worden. Deze optimale periode hangt bijvoorbeeld samen met vliegtijd, broedtijd en balts. Door RvO is voor een aantal diersoorten een standaard opgesteld waarin deze optimale periode wordt genoemd. Om de kwaliteit van het onderzoek te waarborgen, werkt Bureau FaunaX zoveel mogelijk volgens deze soortenstandaarden.

2.2 Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek heeft zich met name gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen in de beide onderzoeksgebieden. Afhankelijk van de soort verblijven vleermuizen in bomen (zoals rosse vleermuis, watervleermuis, bosvleermuis en franjestaart), in gebouwen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis) of zowel in bomen en gebouwen (ruige dwergvleermuis, grootoorvleermuis en baardvleermuis). De meeste soorten maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen.

Het onderzoek is uitgevoerd conform het zogeheten Vleermuisprotocol (NGB en Zoogdiervereniging; versie 27 maart 2013). Voor de inventarisaties is gebruik gemaakt van een batdetector type Petterson D240X met zowel heterodyne als vertraagde opnamemogelijkheden. De sonargeluiden zijn geanalyseerd met gespecialiseerde software (Batsound). Daarnaast is er gebruik gemaakt van een verrekijker en een sterke zaklamp.

Omdat het plangebied niet door één persoon in zijn geheel te overzien is, is het onderzoeksgebied in de kraamtijd opgedeeld in twee deelgebieden, en in de paartijd in drie deelgebieden. Hierbij betreffen deelgebieden Ia en Ib de school, en deelgebied II de woningen. Tabel 2.1 en 2.2 geven de details van het onderzoek weer.

Tabel 2.1 Details van het nader onderzoek naar vleermuizen in het plangebied (deelgebied I, school).

Datum	Deel-gebied	Periode	Begin- en eindtijd	Zon	Weersomstandigheden
27 mei 2015	Ia	kraamtijd	20.30-23.30	21.42 onder	11°C, licht bewolkt, wind 2-3
10 juli 2015	Ib	kraamtijd	03.20-05.20	05.20 op	10°C, bewolkt, droog, W1
21 aug 2015	Ia	paartijd	20.50-23.00	20.52 onder	20°C, bewolkt, droog, O2
22 aug 2015	Ib	paartijd	20.50-22.50	20.50 onder	17°C, bewolkt, droog, wind 1-2
11 sept 2015	Ia	paartijd	20.00-22.00	20.04 onder	13°C, licht bewolkt, wind O2
12 sept 2015	Ib	paartijd	20.00-22.00	20.01 onder	15°C, lichte regen, ZW3

Tabel 2.2 Details van het nader onderzoek naar vleermuizen in het plangebied (deelgebied II, woningen).

Datum	Deel-gebied	Periode	Begin- en eindtijd	Zon	Weersomstandigheden
27 mei 2015	II	kraamtijd	20.30-23.30	21.42 onder	11°C, licht bewolkt, wind 2-3
17 juli 2015	II	kraamtijd	03.40-05.40	05.39 op	15°C, onbewolkt, wind 2-3
29 aug 2015	II	paartijd	20.30-22.30	20.34 onder	18°C, bewolkt, droog, windstil
28 sept 2015	II	paartijd	19.20-21.20	19.21 onder	14°C, licht bewolkt, wind 1-2

2.3 Huismussen

Voor het onderzoek naar huismussen zijn er twee ochtendbezoeken aan het plangebied gebracht. De inventarisaties zijn uitgevoerd onder goede weersomstandigheden. Er is hierbij gelet op huismussen met nestindicerend gedrag, zoals nestbouw, het bezoek van een huismus aan een waarschijnlijke nestplaats, transport van voedsel of ontlastingspakketjes, hoorbaar bedelende jongen in het nest, zingende mannetjes op de dakrand of baltsende paartjes bij een potentiële nestplaats. Tabel 2.3 geeft de details weer van het onderzoek.

Tabel 2.3 Details van het nader onderzoek naar huismussen in het plangebied.

Datum	Deelgebied	Begin- en eindtijd	Zon op	Weersomstandigheden
23 april 2015	I & II	9.30-10.30	06.27 op	10°C, licht bewolkt, wind 2
29 mei 2015	I & II	9.30-11.00	05.29 op	12°C, licht bewolkt, wind 3

2.4 Gierzwaluwen

Het onderzoek naar gierzwaluwen aan de woningen is uitgevoerd aan de hand van twee onderzoeksronden. Hierbij is gelet op in- of uitvliegende vogels. Enkel deelgebied II (de woningen) is geïnventariseerd op nestplaatsen van gierzwaluwen omdat de school geen geschikte plekken voor deze soort bezit. Tabel 2.4 geeft de details van dit onderzoek weer.

Tabel 2.4 Details van het nader onderzoek naar gierzwaluwen in het plangebied (deelgebied II, woningen).

Datum	Begin- en eindtijd	Zon onder	Weersomstandigheden
16 juni 2015	21.35-22.40	21.05 onder	12°C, onbewolkt, N1
27 mei 2015	20.30-22.00	21.42 onder	11°C, licht bewolkt, wind 2-3

2.5 Ransuilen

Het onderzoek naar ransuilen heeft zich gericht op het vaststellen van een eventuele nestplaats van de soort in voormalige eksternesten in het plangebied. Het onderzoek heeft plaatsgevonden op 11 maart 2015.

3. ONDERZOEKSRESULTATEN

3.1 Zoogdieren

3.1.1 Vleermuizen

Algemeen

In het plangebied zijn drie vleermuissoorten waargenomen. Het gaat om de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en laatvlieger (*Eptesicus serotinus*). Tabel 3.1 laat de functie van het plangebied voor de betreffende soorten zien. Ook toont deze tabel wanneer de betreffende soort is waargenomen en in welk aantal.

Tabel 3.1 Functies van het plangebied voor de verschillende vleermuissoorten en data van waarneming.

Soort	Functie	Datum	Max. aantal
Gewone dwergvleermuis	verblijfplaatsen	29 aug, 28 sept	3-6
Gewone dwergvleermuis	foeragerend	alle onderzoeksronde	3-6
Ruige dwergvleermuis	verblijfplaats	21 aug	1-2
Ruige dwergvleermuis	foeragerend	29 aug	2-3
Laatvlieger	foeragerend	alle onderzoeksronde	2-3

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn in de woningen aan de Kempenaerstraat drie paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Daarnaast is in een boom aan de zuidoostkant van het plangebied een paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis aangetroffen. Tabel 3.2 toont hiervan de adressen en typen verblijfplaatsen. In de bijlage is een verspreidingskaartje opgenomen van de soort in het plangebied.

Tabel 3.2. Aangetroffen verblijfplaatsen van vleermuizen in beide deelgebieden.

Adres/locatie	soort	type verblijf	Aantal dieren	invliegopening
Kempenaerstraat 11	gewone dwergvleermuis	paarverblijf	1-3	onbekend
Kempenaerstraat 23	gewone dwergvleermuis	paarverblijf	1-3	onbekend
Kempenaerstraat 27	gewone dwergvleermuis	paarverblijf	1-3	onbekend
paardenkastanje	ruige dwergvleermuis	paarverblijf	1-2	onbekend

Alle verblijfplaatsen zijn in potentie ook geschikt als winterverblijfplaats. Omdat winterverblijfplaatsen nauwelijks te onderzoeken zijn, moet voor de zekerheid ervan uit worden gegaan dat alle verblijfplaatsen ook in de winter gebruikt kunnen worden. Massawinterverblijfplaatsen zijn niet in het plangebied aangetroffen.

Vliegroutes en foerageergebied

Binnen het plangebied is geen essentieel foerageergebied en zijn geen essentiële vliegroutes van vleermuizen aanwezig. Er wordt in het plangebied in beperkte mate gefoerageerd in de tuinen en langs de paardenkastanjes in het plangebied. In de directe omgeving is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig.

3.1.1 Steenmarter

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied geen sporen van steenmarter aangetroffen, vaste rust- en verblijfplaatsen van steenmarter (Ff-wet tabel 2) zijn daarom momenteel niet waarschijnlijk.

3.1.2 Overige zoogdiersoorten

Andere zwaarder beschermde zoogdiersoorten (tabel 2 en hoger) kunnen binnen het plangebied op voorhand worden uitgesloten. Het plangebied ligt geheel binnen de bebouwde kom van St. Annaparochie. De bebouwde kom en de heersende verstoring door bewoning vormt voor de meeste zwaarder beschermde zoogdiersoorten ongeschikte habitat. Wel is tijdens het onderzoek meerdere malen een egel waargenomen. Daarnaast bevat het plangebied geschikt biotoop voor enkele licht beschermde soorten (Ff-wet tabel 1) als bosspitsmuis, huisspitsmuis en bosmuis.

3.2 Vogels

3.2.1 Huismussen

In het plangebied zijn in de woningen aan de Kempenaerstraat acht nestplaatsen van huismussen aangetroffen. In tabel 3.3 zijn hiervan de adressen weergegeven. Een verspreidingskaartje van de soort in het plangebied is opgenomen in de bijlage.

Tabel 3.3. Aangetroffen nesten van huismussen in beide deelgebieden.

adres	aantal paartjes	nestlocatie
Kempenaerstraat 11	1	onder de dakpannen
Kempenaerstraat 13	1	onder de dakpannen
Kempenaerstraat 15	1	onder de dakpannen
Kempenaerstraat 21	1	onder de dakpannen
Kempenaerstraat 23	1	onder de dakpannen
Kempenaerstraat 25	1	onder de dakpannen
Kempenaerstraat 27	1	onder de dakpannen
Kempenaerstraat 29	1	onder de dakpannen

Figuur 3.1. Huismus bij nestplaats in het plangebied.

Huismussen zijn uitgesproken standvogels. De soort is zeer honkvast en blijft het gehele jaar binnen een straal van 600 meter van zijn eenmaal gekozen nest. De nestplaats is in de regel gebonden aan bebouwing en wordt het gehele jaar door gebruikt. In de periode begin april tot

en met augustus worden er twee tot drie legsels in gelegd. Voorafgaand aan het broeden slapen vrouwtjes al op het nest en tijdens strenge koude wordt ook in de winter gebruik van gemaakt om te overnachten.

3.2.2 *Gierzwaluwen*

In het plangebied zijn geen nestplaatsen van gierzwaluwen aangetroffen.

3.2.3 *Overige broedvogels*

In de bomen in het plangebied zijn twee eksternesten aanwezig, waarvan er één zeker in gebruik is door de soort. Voor eksters zijn in omringende straten voldoende hoge bomen aanwezig om nieuwe nesten in te maken. Echter, ook ransuilen kunnen gebruik maken van eksternesten. Het onderzoek naar deze soort heeft echter geen resultaat opgeleverd.

Aan de kopgevel van de woning aan De Kempnaerstraat 31 zijn één of meer nestplaatsen van de huiswaluw aanwezig. Huiswaluw is opgenomen in categorie 5 van de lijst met jaarrond beschermde soorten. Nestplaatsen van deze soorten zijn onder bepaalde omstandigheden jaarrond beschermd. Omdat in het plangebied sprake is van één tot enkele nestplaatsen en geen grotere kolonie, is er geen sprake van effecten op de populatie of verspreiding van de soort. Er zijn dan ook geen factoren die deze nestplaats(en) jaarrond beschermd maken.

Binnen het plangebied, in de binnentuin van de school, bevindt zich een nestplaats van koolmees in een nestkast. Ook kunnen er nestplaatsen van pimpelmees aanwezig zijn in andere nestkasten of in de kastanjes. Verder kunnen er in het opgaand groen in de tuinen en in de bomen in het plangebied nesten van algemeen voorkomende soorten voorkomen. Het gaat dan om soorten als merel, vink, groenling, winterkoning en heggenmus.

In de bebouwing zijn verspreid over het plangebied naast nesten van huismussen ook nesten van kauw en spreeuw aangetroffen. De nesten van deze soorten bevinden zich onder de dakpannen, in nissen en op de schoorsteen. Tot slot is een nest van een Turkse tortel aangetroffen op een lamp aan de gevel van het schoolgebouw.

3.3 Amfibieën, reptielen en vissen

3.3.1 *Amfibieën*

Binnen het plangebied ontbreken poelen of watergangen. Er zouden aan de achterzijde enkele tuinvijvers aanwezig kunnen zijn. Binnen of in de directe nabijheid van het plangebied ontbreekt geschikte habitat voor zwaarder beschermde amfibieën (tabel 2 en 3). Voorkomen van deze soorten kan daardoor worden uitgesloten. Tuinvijvers en omringend groen kunnen eventueel wel benut worden als leefgebied door bruine kikker en in mindere mate gewone pad en meerkikker. Voorkomen van deze soorten is daarom niet uit te sluiten. In alle gevallen betreft dit soorten opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet.

3.3.2 *Reptielen*

Het plangebied ligt ver buiten het bekende verspreidingsgebied van de meeste Nederlandse reptielen en voor alle reptielen vormt de aanwezige habitat van bebouwing ongeschikt leefgebied. Voorkomen van beschermde reptielen kan hierdoor worden uitgesloten.

3.3.3 *Vissen*

Binnen het plangebied is geen open water aanwezig, behalve mogelijke tuinvijvers. Habitat voor beschermde vissoorten is hierdoor niet aanwezig binnen het plangebied.

3.4 Ongewervelden

Beschermde ongewervelden worden niet verwacht binnen het plangebied. Binnen het plangebied komen geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikte habitat voor beschermde libellen, kevers, of voor aquatische soorten.

4. OVERZICHT EN EFFECTBESPREKING

4.1 Overzicht beschermde soorten

Binnen de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die de vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn alleen die soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en waarvoor de geplande ontwikkelingen mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 4.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	T 1	T 2	T 3	VR	Opmerking
Vogels	huismus	8 nesten				x	jaarrond beschermd
	alg. voorkomende broedvogels	in daken van woningen				x	tijdens broedseizoen
Zoogdieren	gewone dwergvleermuis	3 verblijfplaatsen			x		paarverblijf + winter
	ruige dwergvleermuis	1 verblijfplaats			x		paarverblijf
	alg. voorkomende zoogdieren	egel, andere soorten	x				ook in winter

Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; licht beschermd, T 2 = Tabel 2; middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; zwaar beschermd, VR=Vogel Richtlijn.

4.2 Gevolgen en mitigerende maatregelen

In ruimtelijke projecten dient, zoals gezegd, rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van beschermde soorten. Wanneer dat niet of onvoldoende gebeurt, kunnen wetsovertredingen aan de orde zijn, wat kan leiden tot vertragingen in het project. Door op de juiste manier rekening te houden met de aanwezige soorten, kunnen deze problemen vaak op eenvoudige wijze worden voorkomen. In het plangebied dient daarom rekening gehouden te worden met verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen, laatvliegers en het broedseizoen van met name huismussen en gierzwaluwen.

4.2.1 Vleermuizen

Met de beoogde sloop van de woningen aan de Kempenaerstraat gaan drie paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis verloren. Wanneer de betreffende boom aan de Kempenaerstraat geroid wordt, gaat daarnaast één paarverblijfplaats van ruige dwergvleermuis verloren. Daarnaast kunnen tijdens de sloopwerkzaamheden zonder mitigerende maatregelen vleermuizen gedood of verwond raken.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of zelfs geheel verdwenen. Als zich in een te slopen gebouw een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat vleermuizen over het algemeen slechts één jong per jaar krijgen, kan herstel van de populatie lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn daarom afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Om die reden zijn vleermuizen ook erg plaatstrouw: een geschikte verblijfplaats wordt generaties lang gebruikt.

Mitigerende maatregelen bestaan uit het werken buiten de gevoelige periode van vleermuizen (de winterrust van 1 november tot 1 april en het paarseizoen van half augustus tot half oktober), het voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden, of het voorafgaand aan het paarseizoen ongeschikt maken van de woningen met verblijfplaatsen (in perioden met

temperaturen boven de 10°C) en het aanbieden van tijdelijke en permanente alternatieve verblijfplaatsen. Daarnaast verdient het de aanbeveling om de boom waarin zich een verblijfplaats van ruige dwergvleermuis bevindt, te behouden.

Voor iedere verblijfplaats die verloren gaat wordt door het Bevoegd Gezag een compensatiefactor vier gehanteerd. Om die reden moeten voor gewone dwergvleermuizen in totaal 12 alternatieve verblijfplaatsen (vleermuiskasten) worden aangebracht. De flora- en faunawet schrijft voor dat er op geen enkel moment, ook niet tijdelijk, een achteruitgang van verblijfplaatsen mag optreden. Om die reden zijn zowel 12 tijdelijke als 12 permanente voorzieningen nodig.

De tijdelijke vleermuiskasten moeten ruim voor de sloopwerkzaamheden aan woningen in de directe omgeving worden opgehangen, zodat vleermuizen de tijd krijgen om de nieuwe verblijfplaatsen te vinden en accepteren. In de praktijk verdient het daarom de aanbeveling om zo snel mogelijk, soms al voor de ontheffingsaanvraag, tijdelijke vleermuiskasten te realiseren. Vervolgens worden in de nieuwbouw permanente verblijfplaatsen aangebracht. Zonder bewust aangebrachte verblijfplaatsen is nieuwbouw namelijk niet geschikt voor vleermuizen.

4.2.2 Huismussen

Door de sloop van de woningen aan de Kempenaerstraat gaan 8 nesten van huismussen verloren. Het gaat hierbij om een permanent effect. Zonder mitigerende maatregelen bevatten gerenoveerde en geïsoleerde daken geen ruimte voor nesten van huismussen. Mitigerende maatregelen bestaan uit het werken buiten de broedtijd van de huismus (globaal van half maart tot september), het kort voorafgaand aan de renovatiewerkzaamheden ongeschikt maken van de daken voor huismussen en het aanbieden van zowel tijdelijke als permanente alternatieve verblijfplaatsen. Voor het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen voor huismussen wordt een compensatiefactor twee gehanteerd. Er zijn dus 16 tijdelijke en 16 permanente verblijfplaatsen nodig.

4.2.3 Algemeen voorkomende broedvogels

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens hun broedtijd beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen kan worden voorkomen dat dit gebeurt. Dit geldt zowel voor de sloop van de bebouwing als het rooien van de bomen en het opgaand groen.

4.2.4 Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht

Binnen het plangebied worden enkele licht beschermde soorten verwacht. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I in deze rapportage) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden vegetatie te maaien zodat dekking voor kleine zoogdieren en amfibieën verdwijnt en zij zo bewogen worden ergens anders hun heil te zoeken. Er kan hierbij rekening gehouden worden met overwinterende egels in bijvoorbeeld bladerenhopen of overhoekjes met ruigtekruiden.

4.3 Overzicht vervolgstappen

Om de werkzaamheden binnen de kaders van de Flora- en faunawet uit te voeren, bevelen wij de volgende vervolgstappen aan:

- Het aanvragen van een **onthefing Flora- en faunawet** voor de gewone dwergvleermuis en eventueel ruige dwergvleermuis (wanneer de betreffende boom geroooid wordt). RvO hanteert voor een ontheffingverlening een doorlooptijd van ongeveer 16 weken.
- Voor deze ontheffingsaanvraag dienen een zogeheten **Activiteitenplan** en een **Ecologisch Werkprotocol** te worden opgesteld waarin gedetailleerder uiteen wordt gezet op welke wijze rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van beschermde soorten.
- Werkzaamheden aan bomen en opgaand groen buiten het broedseizoen uitvoeren (globaal van half april tot half juli).
- Bij de **planning van de sloopwerkzaamheden** rekening houden met:
 - Bij woningen met paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen met de winterrusttijd van vleermuizen (globaal van 1 november tot 1 april)
 - Bij woningen met nestplekken van huismus met het broedseizoen (globaal van half maart tot september) en in het algemeen met het broedseizoen van soorten als spreeuw en kauw (globaal van half april tot half juli).
- Het aanbieden van tijdelijke (voorafgaand aan de werkzaamheden) en permanente (in de gerenoveerde woningen) **alternatieve verblijfplaatsen** voor vleermuizen en huismussen. Het verdient de aanbeveling om de tijdelijke vleermuiskasten zo snel mogelijk te realiseren.
- Alle maatregelen uitvoeren onder begeleiding van een ecooloog (zogenoemde ecologische begeleiding).

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO, 2015). Soortenstandaards:

- Gewone dwergvleermuis
- Rosse vleermuis
- Watervleermuis

www.vleermuizenindestad.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.sovon.nl

BIJLAGE I VERSPREIDINGSKAARTEN

Vogels en vleermuizen

BIJLAGE II DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfsplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet is van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrictlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 –soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfsplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende

populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreffen de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid op actieve wijze alles doen of juist laten om te

voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.